

Protocol Wmo Meldingen Calamiteiten/geweld bij de verstrekking van een voorziening Wmo 2015 Gelderland-Zuid en Mook en Middelaar

1. Inleiding

Dit protocol meldingen bevat proces- en communicatieafspraken tussen GGD Gelderland-Zuid en de betrokken gemeenten wanneer een aanbieder, zoals bedoeld in de Wmo 2015 melding maakt van een calamiteit of geweldsincident. Een nadere uitwerking van dit protocol is vastgelegd in de 'Leidraad Meldingen calamiteiten/geweldsincidenten Wmo 2015'. Deze leidraad is gepubliceerd op de website van de GGD Gelderland-Zuid en biedt melders inzicht in de procedure die start na een melding.

Als calamiteiten/ geweld een directe inzet van spoeddiensten vragen (politie, brandweer, ambulance) wordt direct 112 gebeld.

In dit protocol gaat het over de toezichtstaak bij de melding van een calamiteit of geweldsincident in de zin van de Wmo 2015. Het betreft geen crisisbeheersing. Dit zijn twee gescheiden processen.

2. Definities

Aanbieder	Natuurlijke persoon of rechtspersoon die jegens het college gehouden is een algemene voorziening of een maatwerkvoorziening te leveren.
Ambtenaar IV/OV	Ambtenaar Integrale Veiligheid / Openbare Veiligheid bij de gemeente.
B&W	Burgemeester en wethouders. De burgemeester heeft bij een calamiteit/geweldsincident waar nodig een rol van maatschappelijke betekenisgeving (burgervaderrol), voorkomen van maatschappelijke onrust en handhaving van openbare orde.
Calamiteit	Niet-beoogde of onverwachte gebeurtenis, die betrekking heeft op de kwaliteit van een Wmo-voorziening en die tot een ernstig schadelijk gevolg voor of de dood van een cliënt heeft geleid.
Crisisdienst	Waar crisismeldingen gedaan worden. Synoniem: Spoedeisende Zorg (SeZ).

Geweld bij de verstrekking van een voorziening – hierna ‘geweldsincident’ genoemd:	Seksueel binnendringen van het lichaam van of ontucht met een cliënt, alsmede lichamelijk en geestelijk geweld jegens een cliënt, door een beroepskracht dan wel door een andere cliënt met wie de cliënt gedurende het etmaal of een dagdeel in een accommodatie van een aanbieder verblijft.
GGD	GGD Gelderland-Zuid.
Maatschappelijke onrust	Het verschijnsel waarbij één of enkele incidenten plaatsvinden die leiden tot subjectieve en/of objectieve problemen op het gebied van openbare orde en veiligheid ¹ .
Melding Wmo	Een schriftelijk of elektronisch bericht van een aanbieder of rijksinspectie aan de toezichhoudende ambtenaar over een calamiteit/geweldsincident Wmo 2015.
Onderzoek	Onderzoek naar aanleiding van een gemelde calamiteit/geweldsincident.
Portefeuillehouder	Wethouder die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de Wmo.
Preventieve jeugdvoorziening	Voorziening die zich richt op preventie ondersteuning van jeugdigen met een risico op psychische problemen en stoornissen, psychosociale problemen, gedragsproblemen of een verstandelijke beperking – of hun ouders. Het gaat om taken preventieve opvoeden en opgroeiondersteuning: (1) informatie en advies, (2) signaleren, (3) toeleiding naar hulp, (4) licht pedagogische hulp, (5) coördinatie van zorg op lokaal niveau.
Leidraad meldingen	Publicatie op de website van de GGD Gelderland-Zuid die melders inzicht biedt in de procedure die start na een melding.
PSH procesplan ²	Leidraad (opgesteld door de GGD Gelderland-Zuid)) waarin het proces beschreven is van gecoördineerde psychosociale hulpverlening (PSH) aan betrokkenen bij incidenten, ongevallen en rampen, bedoeld voor alle partijen die een rol hebben binnen de psychosociale hulpverlening bij incidenten en rampen. ³

¹ Uit afstudeerrapport ‘Gemeentelijke communicatie bij maatschappelijke onrust: het belang van de sociale antenne’, Elize Fallon, 9 juni 2008, Min. BZ&K.

² Voor de gemeente Mook en Middelaar als onderdeel van de Veiligheidsregio Limburg Noord geldt dat het PSH/PSHi procesplan van de GGD Limburg Noord wordt gehanteerd.

³ Uit: ‘Procesplan PSH Gelderland-Zuid, versie 1.1, 25 oktober 2013, pag. 1.

PSHi ⁴	PSHi (onderdeel van het PSH procesplan) is hulp die geboden wordt bij (dreiging van) maatschappelijke onrust bij een ingrijpende gebeurtenis of incident ⁵ .
Rijksinspectie(s)	De bij wet met het toezicht belaste ambtenaren, bijvoorbeeld de Inspectie voor de Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ), de Inspectie Veiligheid en Justitie, de Onderwijsinspectie en de Inspectie Sociale Zaken en Werkgelegenheid.
Toezichthoudende ambtenaar	Door B&W benoemde persoon als bedoeld in artikel 6.1 van de Wmo 2015.
Wmo 2015	Wet maatschappelijke ondersteuning 2015

3. Afbakening

Wmo 2015

De gemeente is belast met het kwaliteitstoezicht op de uitvoering van de Wmo (met uitzondering van Veilig Thuis). Zij moet daartoe een toezichthoudende ambtenaar Wmo aanwijzen. In de Wmo 2015 is in artikel 3.4 opgenomen dat de zorgaanbieder onverwijld melding doet bij de toezichthoudende ambtenaar (artikel 6.1) van:

- a. Iedere calamiteit die bij de verstrekking van een voorziening heeft plaatsgevonden;
- b. Geweld bij de verstrekking van een voorziening.

Voor cliënten die voorzieningen ontvangen in het kader van de Wmo geldt dat zij vaak daarnaast zorg ontvangen die valt onder het toezicht van de rijksinspecties (bijvoorbeeld de Inspectie voor de Gezondheidszorg en Jeugd, en de Inspectie Veiligheid en Justitie). Na melding van een calamiteit/geweldsincident waarbij meerdere vormen van zorg en/ of ondersteuning worden geboden, neemt de toezichthoudende ambtenaar contact op met de rijksinspecties om afspraken te maken over of toezicht nodig is, of het toezicht in gezamenlijkheid plaatsvindt of dat er sectoraal toezicht plaatsvindt. Op deze wijze wordt wet- en regelgeving in praktijk afgestemd en wordt voorzien in situaties waarin de wetgever mogelijk niet heeft voorzien:

https://vng.nl/files/vng/20170529_afsprakenkader_en_draaiboeken_sanne_eeltink.pdf

⁴ Idem noot 3

⁵ Idem noot 4

Preventieve ondersteuning van jeugdigen

Voor aanbieders van jeugdhulp (als gedefinieerd in artikel 1.1 van de Jeugdwet) en jeugdgezondheidszorg geldt dat calamiteiten/geweldsincidenten gemeld worden bij de daarvoor aangewezen landelijke inspecties⁶ (rijksinspecties). Er is gekozen voor één kwaliteitsregime voor jeugdhulp, met een landelijk en uniform toezicht op jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen.

In artikel 4.1.8 lid 1 van de Jeugdwet is opgenomen dat jeugdhulpaanbieders en gecertificeerde instellingen melding doen bij de rijksinspectie van:

- a. Iedere calamiteit die bij de verlening van jeugdhulp of bij de uitvoering van een kinderschermingsmaatregel of jeugdreclassering heeft plaatsgevonden;
- b. Geweld bij de verlening van jeugdhulp of bij de uitvoering van een kinderschermingsmaatregel of jeugdreclassering.

Voor de preventieve ondersteuning van jeugdigen is geen meldplicht geregeld en is ook geen bevoegdheid voor een toezichthoudende ambtenaar geregeld. Wat preventieve ondersteuning van jeugdigen exact inhoudt is nog niet scherp gesteld. Wanneer er meldingen zijn die mogelijk betrekking hebben op preventieve jeugdvoorzieningen zal Wmo-toezicht Gelderland-Zuid ook afstemming zoeken met de rijksinspecties en in overleg met hen bepalen of toezicht nodig is, of het toezicht in gezamenlijkheid plaatsvindt of dat er sectoraal toezicht plaatsvindt. Ook hierbij zijn het landelijke afsprakenkader en de bijbehorende draaiboeken leidend.

https://vng.nl/files/vng/20170529_afsprakenkader_en_draaiboeken_sanne_eeltink.pdf

4. De afspraken in dit protocol betreffen:

- A. Afspraken gemeenten Gelderland-Zuid (Rivierenland en Rijk van Nijmegen) en Mook en Middelaar m.b.t. calamiteiten Wmo 2015 met toezichthoudend ambtenaar
- B. Afspraken Toezichthoudend ambtenaar en rijksinspecties
- C. Afspraken toezichthoudend ambtenaar en ambtenaar IV/OV verantwoordelijk voor PSHi proces
- D. Informatie college van B&W aan gemeenteraad
- E. Openbaarheid
- F. Handhaving
- G. Evaluatie
- H. Citeertitel

⁶ Per 1 oktober 2017 zijn de Inspectie Jeugdzorg (IJZ) en de Inspectie voor de Gezondheidszorg (IGZ) gefuseerd tot de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ). Zij realiseren gezamenlijk één centraal meldpunt:

<https://www.igj.nl/zorgsectoren/jeugd/meldingen/melden-voor-instellingen>

A. Afspraken gemeenten Gelderland-Zuid en Mook en Middelaar m.b.t. calamiteiten/geweldsincidenten Wmo 2015 met toezichhoudend ambtenaar

1. De toezichhoudende ambtenaar hanteert voor het onderzoek naar calamiteiten/geweldsincidenten in het kader van de Wmo een gezamenlijk en eenduidig proces. Hiertoe is de leidraad Meldingen calamiteiten/geweldsincidenten opgesteld en gepubliceerd op de website van de GGD Gelderland-Zuid.
2. Als een melding calamiteiten/geweldsincidenten in het kader van de Wmo 2015 binnen komt bij de toezichhoudende ambtenaar informeert deze hierover de Wmo-beleidsambtenaar van de gemeente (of bij diens afwezigheid de leidinggevende van deze beleidsambtenaar) dat de calamiteit/het geweldsincident heeft plaats gevonden. Daarna stuurt de toezichhoudende ambtenaar een e-mail over de melding naar de Wmo-beleidsambtenaar (ter bevestiging) en naar de portefeuillehouder (ter informatie).
3. De aanbieder doet **tevens** een melding calamiteit / geweld bij de ambtenaar IV/OV van de gemeente waar de calamiteit / het geweldsincident heeft plaatsgevonden, voor de coördinatie bij eventuele maatschappelijke onrust. De melding wordt gedaan uiterlijk op de eerstvolgende werkdag nadat de calamiteit / het geweldsincident heeft plaatsgevonden (tussen 8.30 en 17.00 uur). De melding geschiedt bij voorkeur telefonisch (via het algemene nummer van de gemeente). Notabene: Als er sprake is van een calamiteit / geweldsincident welke direct leidt tot maatschappelijke onrust, belt de aanbieder de politie.

Het is de verantwoordelijkheid van de ambtenaar IV/OV om het PSHi proces op te starten en hierover de burgemeester/portefeuillehouder te informeren. De ambtenaar IV/OV neemt contact op met de Wmo-beleidsambtenaar van de gemeente voor inhoudelijke informatie en advies.

4. Wanneer meerdere gemeenten betrokken zijn bij een calamiteit/geweldsincident, neemt de Wmo-beleidsambtenaar van de gemeente waar de calamiteit heeft plaatsgevonden contact op met alle Wmo-beleidsambtenaren van de betreffende gemeenten. De Wmo-beleidsambtenaren informeren vervolgens de portefeuillehouder van de eigen gemeente.
5. Processen die naar aanleiding van een melding calamiteit/geweldsincident in werking kunnen worden gezet zijn:
 - a. Calamiteitenonderzoek door de toezichhoudend ambtenaar;
 - b. PSHi-proces, zoals vastgelegd in het door MBZ van de GGD Gelderland-Zuid /gemeenten vastgestelde PSHi-protocol⁷;
 - c. Strafonderzoek door politie / openbaar ministerie.

⁷ Voor Mook en Middelaar geldt dat voor PSH GGD Noord-Limburg wordt betrokken.

6. De gemeente draagt verantwoordelijkheid voor het ondersteuningsaanbod in haar gemeente, zowel kwantitatief als kwalitatief. Wanneer de GGD uitvoering geeft aan Wmo-taken waar de Wmo-toezichthouder toezicht op moet uitvoeren dan treedt Good Governance in werking. Dit betekent dat het toezicht zal worden uitgevoerd door een toezichthouder buiten het werkgebied van Gelderland-Zuid. De GGD Gelderland-Zuid regelt dit.

B. Toezichthoudende ambtenaar en rijksinspecties

7. De toezichthoudende ambtenaar neemt na een melding die onduidelijk is over bij welke toezichthouder (landelijk of Wmo) de melding thuis hoort of waarbij meerdere vormen van zorg en ondersteuning samenkomen, telefonisch contact op met het centrale meldpunt van de rijksinspecties voor afstemming omtrent de casus.
8. De toezichthoudende ambtenaar verricht geen onderzoek naar een calamiteit/geweldsincident als er een rijksinspectie is die dit onderzoek verricht.
9. De toezichthoudende ambtenaar kan onderzoek verrichten naar een calamiteit/geweldsincident in overleg met de portefeuillehouder zorg met inachtneming van Good Governance wanneer:
 - a. de betrokken rijksinspectie heeft besloten geen onderzoek te (laten) verrichten naar aanleiding van de melding, terwijl het College van Burgemeester en Wethouders van mening is dat dit onderzoek wel noodzakelijk is. De portefeuillehouder is hiervoor namens het college het aanspreekpunt voor de toezichthoudende ambtenaar.
10. De rijksinspecties hebben met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) afgesproken dat zij de betrokken toezichthouder:
 - a. zullen informeren indien daar gedurende het inspectie onderzoek aanleiding voor is en
 - b. zullen rapporteren over de uitkomst van het inspectie onderzoek.

C. Afspraken toezichthouder Wmo 2015 en IV-ambtenaar verantwoordelijk voor PSHi-proces

11. Wanneer strafrechtelijk onderzoek moet plaatsvinden, is de driehoek burgemeester-openbaar ministerie-politie leidend. Het calamiteitenonderzoek Wmo 2015 mag een strafrechtelijk onderzoek niet hinderen. (Mook en Middelaar maakt deel uit van het Arrondissement Limburg en wordt door politie bediend vanuit Regionale Eenheid Limburg).
12. Wanneer sprake is van (dreigende) maatschappelijke onrust en/of (verwachte) media-aandacht, treedt het PSHi procesplan in werking. De burgemeester heeft een leidende rol in het PSHi proces. De ambtenaar IV/OV onderhoudt in dit geval standaard het contact met de betrokken communicatiedeskundige(n). Het onderzoek van de toezichthoudende ambtenaar mag het PSHi proces niet hinderen.

D. Informatie college van B&W aan gemeenteraad

13. Het college van burgemeester en wethouders informeert indien nodig de gemeenteraad over een calamiteit Wmo 2015 waarbij deze de privacybescherming van de burger in acht neemt. Als de melding daartoe aanleiding geeft informeert het college de gemeenteraad vertrouwelijk.

E. Openbaarheid

14. Alleen een afgerond eigenstandig onderzoek van en/of voorgestelde verbetermaatregelen door de toezichthoudende ambtenaar naar aanleiding van een calamiteit/ geweldsincident in het kader van de Wmo 2015, worden openbaar via de website van het Wmo-toezicht gemaakt. Hierbij wordt de Wet bescherming persoonsgegevens nageleefd. Deze openbaarmaking kan gepaard gaan met een persbericht van de Wmo toezichthouder maar dit is niet noodzakelijk. De afdeling communicatie van de betrokken gemeente(n) wordt altijd betrokken bij een persbericht.

F. Handhaving

15. Wanneer een rijksinspectie is betrokken bij het onderzoek naar een calamiteit/geweldsincident, liggen handhavingstaken in handen van deze rijksinspectie.
16. Wanneer er geen rijksinspectie betrokken is bij het onderzoek naar een calamiteit/geweldsincident, ligt de handhaving in handen van gemeenten.

G. Evaluatie

17. Dit protocol wordt periodiek geëvalueerd en waar nodig aangepast.

H. Citeertitel en inwerkingtreding

18. Dit protocol treedt in werking op [datum college besluit] en wordt aangehaald als 'Protocol meldingen calamiteiten/geweld bij verstrekking van een voorziening in het kader van de Wmo 2015'.

Stroomschema:

